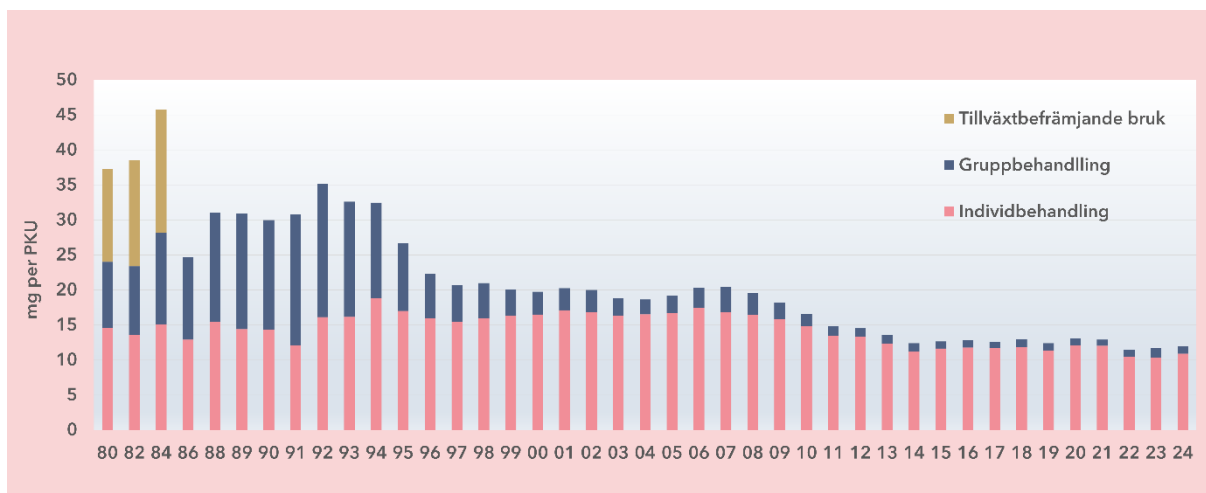

FIGUR 1. Försäljning av antibiotika för djur i Sverige uttryckt som mg aktiv substans per populationskorrektionsenhet (PKU). PKU motsvarar ungefär den sammanlagda levandevikten av djur i kilo. Data för 2010 - 2015 är något osäkra på grund av ett visst bortfall. Källa: Swedres-Svarm 2024

Försäljning av antibiotika för djur

I Sverige är antibiotika för veterinärmedicinskt bruk receptbelagt. Läkemedlen ges till enskilda djur som injektioner, tabletter eller lokal-behandling, men också till grupper av djur i fodret eller dricksvattnet. I en del andra länder används antibiotika utan veterinärmedicinska skäl i foder för att öka djurens tillväxt. Detta förbjöds i Sverige 1986 och inom EU år 2006.

Statistiken år 2024

Under 2024 såldes totalt 9 088 kilo aktiv substans av antibiotika för veterinärmedicinskt bruk.

Försäljningen av antibiotika för djur har minskat med över två tredjedelar sedan början av 1980-talet (figur 1). Cirka 58 procent av försäljningen är idag vanligt penicillin, främst produkter för injektion (tabell 1). Penicillin används framför allt för behandling av grisar, hästar, kycklingar och nötkreatur. Användning av kombinationer av sulfa och trimetoprim är också vanligt till gris och häst.

Försäljningen av produkter för behandling av djurgrupper via foder eller vatten har minskat kraftigt

över tid (den blå delen av staplarna i figuren ovan). Idag utgör antibiotika för gruppbehandling omkring 10 procent av den totala försäljningen.

Sedan 2010 har försäljningen av antibiotika som är särskilt viktiga för humansjukvården, tredje generationens cefalosporiner, fluorokinoloner och polymyxiner, minskat väsentligt och är idag under 0,1 mg per populationskorrektionsenhet (mått som ungefär speglar levandevikten av djur i kg). För de två förstnämnda klasserna förklaras minskningen till stor del av att Jordbruksverket i föreskrift (senast SJVFS 2023:21, saknr D35) tydliggjort att den typen av

TABELL 1. Försäljning i Sverige av antibiotika för behandling av djur, kilo aktiv substans.

Antibiotikaklass	1984	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2024
Tetracykliner	12 955	4 572	4 968	1 754	1 562	1 115	685	638	594
Penicillin	4 567	7 064	8 860	7 937	7 253	7 116	5 479	5 795	5 315
Aminopenicilliner	714	738	928	852	911	907	642	759	644
Cefalosporiner	2	-	-	315	1 009	575	267	163	132
Trimetoprim & sulfa	4 511	2 782	2 466	2 728	2 972	2 355	1 947	1 803	1 461
Makrolider & linkosamider	887	1 398	1 975	1 352	1 080	739	485	449	353
Fluorokinoloner	-	84	200	156	184	148	34	28	15
Övriga antibiotika	7 294	13 284	4 950	1 668	1 100	731	548	540	574
Antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte	19 400	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	50 330	29 922	24 347	16 762	16 071	13 687	10 087	10 175	9 088

I gruppen övriga antibiotika ingår aminoglykosider, amfenikoler, pleuromutiliner och polymyxiner samt från 1986 streptograminer och kinoxaliner.

antibiotika bara får användas när andra alternativ inte är aktuella. Vad gäller polymyxiner så har behovet att så långt möjligt reservera även denna klass för humanmedicinskt bruk kommunicerats till veterinärer, och minskningen av försäljning kan antas spegla lyhördhet för en förändrad situation.

Internationell jämförelse

Den Europeiska läkemedelsmyndigheten sammanställer och rapporterar statistik över försäljning av antibiotika för djur i olika europeiska länder. Skillnaderna mellan länder är mycket stora. Sverige, Finland, Island och Norge har de lägsta siffrorna. I många länder är medicinering av hela djurgrupper via foder eller vatten mycket vanligare. Sverige och övriga nordiska länder utmärker sig också

genom att penicillin är det antibiotikum som dominerar. Penicillin har ett smalt spektrum och har därför en begränsad påverkan på resistensläget. I många andra länder är i stället tetracykliner, som har ett brett spektrum, vanligast.

Mer information om statistik från andra länder finns i faktabladet ”Antibiotika och djur i EU”.

Kommentar till statistiken

Användningen av antibiotika för djur i Sverige är internationellt sett låg och resistensläget är mestadels gynnsamt. Det relativt goda läget är resultatet av många års arbete med fokus på att förebygga sjuklighet. Samverkan mellan myndigheter, akademi, organisationer och djurägare gör att känd kunskap kommer till användning i praktiken.

Källa: [Swedres-Svarm 2024](#). Sales of antibiotics and occurrence of antibiotic resistance in Sweden. Solna/Uppsala, ISSN2001-790, SVAKOM230

Farliga djursmittor kan få allvarliga konsekvenser, från lidande hos djur och människor till ekonomiska förluster och störningar i matförsörjningen. Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, är en expertmyndighet som genom diagnostik, forskning och rådgivning stärker Sveriges förmåga att bekämpa djursjukdomar som utgör hot mot kritiska samhällsfunktioner. Friska djur – trygga människor.

Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA
751 89 Uppsala
018-67 40 00
sva@sva.se
sva.se

SVAKOM215.2